

Locuint'a Redactorului

si
Cancelari'a Redactiunii

e in

Strat'a Morariloru Nr. 13.

Scrisorile nefrancate nu se voru primi decatu numai de la corospondintii regulari ai „Fedoratiunii.“
articlii tramisi si republicati se voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literarin, comercialu si economicu.

Va esi Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a.

Prețulu de Prenumeratiune

Pre trei lune . . . 8 d. v.
Pre siese lune . . . 6 „ „ „
Pre anulu intregu . . . 12 „ „ „

Pentru Roman'a :

pre an. intregu 40 Lei n. = 16 d. v. a
„ 6 lune 20 „ „ = 8 „ „ „
„ 3 — 10 „ „ = 4 „ „ „

Pentru insertiuni :

10 cr. de linia, si 30 cr. tacs'a timbrala pentru fiesce care publicatiune separatu. In Loculu deschisu 20 cr. de linia.

Unu esemplarin costă 10 cr.

Spiritulu de asociatiune in Chin'a si aplicarea lui la Romani.

I.

(Ptiu) Sê esimu d'in caotele despotismului, a carui-a tendintia a fostu pururea de a ne desbină, de a ne tiené in ignorantia si de a ne intrebuintia dreptu materialu pentru scopurile sale inhumane; sê ne intorcemu atentiunea, pentru câte va mominte, de la adversarii nostri cari, afara de puterea politica, intrebuintieza inca si alte mediuloce coruptive contr'a prosperarei nostre natiunali; sê lasămu acestu infernu politicu, in care suntemu aruncati, si sê mergemu in Chin'a, ca sê invetiămu de acolo, ce trebuie sê facemu pentru intarirea nostra si pentru a opune inimiciloru nostri una resistintia potinte, multu mai tare decatu tunurile si baionetele.

Asociatiune pre terenulu intelectualu, asociatiune pre terenulu moralu, asociatiune pre terenulu industriariu-comercialu; unulu si acelu-a-si scopu intru tote: intrunirea totoruru poteriloru nostre pentru binele si prosperitatea nostra natiunale; éca mediulocele, éca tient'a, cari nu trebuie sê le scapămu neci-una-data d'in vedere.

Unde-su doi puterea cresce
Si dusmanulu nu 'nfloresce.

Ori-cătu de mice sê fia facultătile nostre particulari; ori-cătu sê fimu de apesati si maltratati prin adversarii nostri; sê ne unimu poterile si sê concurgemu cu totii pentru a propasî in sciintia si prosperitate materiale; asiè vomu desvoltă una putere enorme, putere adeverata morale, carea va pune in uimire pre reu-voitorii nostri si ei voru cadé invinsi d'inaintea vointiei nostre.

Eră sê ne abatemu de la sujetulu, cu care ar' fi trebuitu sê incepemu. Sê trecemu dara in Chin'a, si sê vedemu ce facu Chinesii pentru prosperarea loru? Fiindu apoi faptele Chinesiloru inaintea nostra, sê esaminămu, daca nu le-amu poté intrebuintia si noi de modelu?

Nu trebuie credintu că Chinesii, acestu poporu stravechiu, nu se sciū folosî de avantajele asociatiunei. Chinesii au avut asociatiuni multu mai inainte de cătu europenii cei culti, si asta-di inca aru poté servi de exemplu multoru popore d'in Europ'a. Consululu francesu d'in Fouchon, M. C. Simon, publica in „Revue de la société asiatique“ nisce comunicări interesante in acésta privintia, d'in cari estragemu urmatoriele: Nu este tiera in lume, afirma Dlu Simon, in carea principiulu asociatiunei sê fia intrebuintiatu atătu de desu ca in Chin'a. Aici omenii se asocieza atătu in urbi cătu si in provincia. Capitalistii se asocieza pentru a intemeia edificie mari de bance; agricultorii se asocieza pentru a cumperă in comunu boi, ce i intrebuintieza la lucrurile loru de campu; clas'a negutiatoriloru, fia ei aginti séu comisiunari, se asocieza pentru a fundă edificie comerciali; chiaru si cersitorii se servescu de principiulu asociatiunei; a nume daca vre-unulu d'entre ei si a cascigatu prin cersitura căti-va sapeci, se asocieza numai decatu cu altulu de asemene pusetiune, si ambii intemeieza una mica negutiatori'a de flori, etc. Mamele se asocieza pentru a procură copiiiloru loru vestminte. Cele mai multe societăti sunt societăti de credetu cu reciprocitate. De-si nu sunt atătu de complicate ca bancele nostre poporali, dar' sunt multu mai ingeniose si originali.

Éca ce dîce M. C. Simon despre Chinesi.

Cătu de inapoiati suntemu noi romanii in asociatiune, se pote vedé d'in putien'a vietii sociale ce manifestămu. La noi se asocieza gidovii, armenii si alte adunature de omeni, si se inavutiescu spre daun'a nostra intelectuale si materiale, ba ei exploateza totu chiaru si prin insielatiuni. Cătu bine ar' aduce pentru noi asociatiunea si unde amu poté ajunge daca ne amu scî servî numai de poterile cari le avemu?

Sê privimu Banatulu, unde nu avemu nece unu gimnasiu completu romanu; sê privimu multele tienuturi, Campi'a in Transilvani'a, Selagiulu, mai multe comitate, in cari se afla câte 100.000—150.000 romani, si in cari nu avemu nece celu putieniu una

scola superioare romana. Apoi sê ne mai plangemu, că suntemu inapoiati, că nu ne respectéza nimene? Cine e de vina? Nu se pote negă, că impregiurările politice, cari ne sugu pana la medua si ne au suptu de sute de ani, au cea mai mare parte in inapoiarea nostra; inse daca nu vomu avé mai multa energia, mai multu zelu pentru imbunătățirea sortii nostre; daca nu vomu avé mai multu spiritulu de intreprindere si asociatiune de cătu amu avutu in trecut; daca barbatii nostri intieleginti nu voru cercă decatu ca sê si capete posturi si officie sub tote sistemele draconice, cari exploateza ignorantia, si slabitiunea poporulu nostru; daca nu ne vomu uni poterile nostre, pentru a ne creă una situatiune mai demna de numerulu nostru imposantu, cu care ne place a ne mandri; daca vomu totu adormecă si vomu fi indiferenti fatia de noi insi-ne; daca nu ne vomu intrunî miclele nostre poteri pentru a ne intari si a desvoltă una putere mare morale; atunci sê nu ne superămu, daca altii ne croiescu sortea, carea o meritămu noi insi-ne.

Conciliulu ecumenicu d'in Rom'a.

(O.) Desbaterile conciliulu ecumenicu d'in Rom'a au sciutu atrage a supra-li atentiunea intrégei lumi civilizate, si nu emirare, ca-ce, precum se vede d'in proce lereanumitului conciliu, politic'a curiei papale se departéza totu mai tare nu numai de spiretulu civilisatiunii, ci si de alu crestinismului, alu carui principiu e si trebuie sê fia amorea. Poternicii d'in Rom'a luera in modu sistematicu, pentru a eschide d'in sinulu beserecei tote elemintele pre cari nu le pote sili, a renuciă la folosirea preceperii loru, si preste acést'a, inca si la tote pretensiunile umanitatii, la tote miscarile mai bune ale unui spiretu mai nobilu, cu unu cuventu de a renuciă la tote proprietatile frumoase si nobile a le unui omu si crestinu, pentru ca sê se arunce orbesce in bratiela unui calugarismu zeloticu. E unu ce forte durerosu, că curi'a romana, in seclulu alu XIX, asiè numitu alu civilisatiunii, libertatii si alu natiunaltatii, candu tote poporele sunt petrunse de spiretulu libertatii si lupta cu sacrificie mari pentru obtinerea ei, dîcemu, că curi'a romana se tiene mortisiu prelanga ruginitulu absolutismu, cel'a esercitatu secle intrége a supr'apoporiloru subjugate de intunerecu si nesciintia. E forte durerosu candu beserec'a nu propasiesce in cultura si desvoltare alaturea cu statulu, ci se arunca in bratiela evului mediu, evulu intunerecului, coruptiunii, nesciintiei si alu barbarismului. Nu voimu neci decatu a afirmă, că in sinulu beserecei catolice ar' intreveni una sîsma mare, precum s'a intemplat pre tempulu reformatiunii. Se pote că unitatea esteriora a beserecei se va sustiené, fiindu că elemintele sîmatice séu nu au lipsa séu curagiu a constitui una basereca deosebita. Desbinarea inse s'a intemplatu degiă in intrulu catolicismului, si anume intre acei-a, cari sunt aplecati a se supune tiraniei spiretuale a Romei, si intre cei ce voiescu a conciliă catolicismulu cu spiretulu seclului alu XIX. Partia acestoruru-a, carea forméza opusetiunea in conciliu, e in minoritate, e inse spriginita de una putere mare, de cultura.

Nu se pote negă, că opusetiunea d'in conciliu are pre partea sa nu numai cultur'a cea mai mare, ci totu-odata si puterea cea mai mare politica, anume tote poterile Europei de mediu-locu, precum Franci'a, Germani'a si Austro-Ungari'a. Conduit'a politica a acestoruru poteri facia de Rom'a inca nu se scie, candu inse programulu partitei papali se va provedé prin majoritatea conciliulu cu timbrulu legalitatii, passivitatea aceloruru poteri nu va dură lungu tempu. E importanta pentru Rom'a impregiurarea, că Franci'a a capetatu chiaru acum'a unu ministeriu parlamentariu. De-si Ollivier si colegii éi aru fi pote aplecati a ignoră intemplările d'in Rom'a, se pote că voru fi totu-si constrinsi prin interplatiunea anuciata de centrulu stangulu alu parlamentulu, a se dechiară in privintia cestiunii romane. Daca intru adeveru in Franci'a domnesce vointia poporulu, si nu capriciele imperatesei Eugeni'a, atunci baionetele francesu nu mai potu defendă in Rom'a una politica, pre carea nu numai că o uresce

tota omenimea civilisata, ci chiaru si episcopatululu francesu. Rechiamarea trupeloru francesu d'in Rom'a ar' fi primulu actu politicu, care ar' manifestă adeverata natura a schimbarei politice d'in Franci'a; la d'in contra inse, liberalismulu Tuilleriesloru ar' fi numai o comedie. Telegrafulu ne surprinse in dfilele espirate cu scirea, că la casu candu Franci'a si-ar' rechiamă trupele d'in statulu papalu, Majestatea Sa imperatulu Austriei ar' fi resolutu a defendă sub decursulu conciliulu scaunulu papalu. Noi necum sê potemu crede faim'a acést'a, dar' nece nu potemu presupune, ca Majestatea sa sê defendeze una politica, carea immediatu e indreptata contr'a Austriei. Scie bine guvernulu transleitanu, cate obstacule a facutu curi'a papale intruducerei legei relativa la casatori'a civile, amenintiandu-lu chiaru si cu escomunicatiunea d'in sinulu beserecei. Era de alta parte nu potemu crede numit'a faima nece pentru cuventulu, ca poporele austriace s'au saturatu a contribui paraleleloru, adunate cu sudori de sange, pentru spriginirea unei politice aventurose, pre cum a fostu pana in 1866 si cea d'in Schlesvig-Holstein.

Premiendu aceste, sê trecemu la fapte, si sê cunoscemu in catu-va omins'a politica a curiei papali si activitatea conciliulu d'in Rom'a.

In congregatiunea de la 28. dec. s'au suscepitu consultarile a supr'a proiecteloru relative la articlii de credintia. Se afirma, că proiectele cestiunate nu amintescu nemica despre infalibilitatea papei, ci condamna numai invetiaturele neortodoxe a le filosofiei si moralei. De alta parte se afirma, că pap'a insiste pre langa cestiunea infalibilitatii, si că s'ar' fi esprimitu, cumca prelatii n'au dreptulu de a discută regulamentul statoritu alu conciliulu. Diurnulu „Kölnische Ztg.“ scrie cu privire la infalibilitatea papei urmatoriele: „Cestiunea infalibilitatii, submissa la volu, nu se ya poté respinge, ma nece amenă, fara a compromite in gradu sentibulu autoritatea curiei.“ Va se dîca, submitiendu-se la votu infalibilitatea papei, acé'a la fiende unu casu nu se pote respinge, cu atatu mai vertosu, ca de una parte neobositii jesuiti misca tote pietrele in favorulu poterniculu loru protectoru, éra de alta parte si pap'a s'a ingrigitu de tempuru in privintia acést'a parte prin regulamentul séu absolutisticu, parte prin promisiuni, si anume, conformu unui telegramu d'in dfilele trecute, Sant'a sa a promis, că va radica la demnitatea de cardinalu pre trei ss. parinti cari se voru portă mai bine sub decursulu conciliulu. Deci se intielege de sine, că toti ss. parinti, cari voiescu a si indestul ambitiunea, voru emulă in supunere catra pap'a, si intemplandu-se acést'a, invingerea va fi pre partea papei.

Se dîce, că majoritatea conciliulu voiesce a publică unu memorandu, care are sê caracterizeze pre deplinu conduit'a ei. Curia, in locu de a fi luminata de spiretulu santu, e orbita de pasiuni politice, si nu voiesce neci cătu de putieniu a cede de la terenulu ocupatu. Apartienetorii jesuitiloru, urmandu esemplulu episcopiloru opusetiunali, se constituiescu in grupe. In fruntea loru au pre cardinalii Moreno, Riaro si de Angelis, éra conducatorii partitei opusetiunali sunt cardinalii Schwarzenberg si Hohenlobe, frate cu principele Hohenlobe ministru-presiedinte in Bavari'a. Opusetiunea numera trei fractiuni: pre barbatii opusetiunali resoluti, si anume pre germanii si americanii de Nordu; pre intermediatori, mai alesu francesi si nescari italiani, si pre doctrinari, precum Dupanloup si Maret. Episcopii orientali au inmanatu papei unu memorandu, in care espunu, cătu de réu ar' fi primita una compatibilitate a privilegieloru avitice cu privilegiile credintiosiloru relative la alegerea superioriloru loru besericesci si la ritulu loru. In fine observeza, că misi'a loru casid de mare, in cătu nu potu refuși tacele pentru bulele papali. Pap'a tramise memorandulu acestu-a la congregatiunea orientala, numindu pre episcopii cestiunati acitiatori si cerbicosi. Antonelli si dă tota silintia pentru a linisci pre reprezentantii poteriloru straine ingrigitu pentru afacerea escomunicatiunii, dechiarandu-li, că se va esprime prin una instructiune, cumca constitutiunea acést'a nu se va estinde a supr'a stateloru, cu cari sustă concordatulu.

Una parte d'entre proiectele, cari au a se per-

trată în conciliu, s'au împărțit degea între episcopi. Se dice că voru urmă încă 17 fascicule. „Allg. Ztg“ spune, că fasciculul primu are titlulu „Siem'a“, și e unu compendiu alu dogmatecei și numai începutulu unei executari a articiloru sillabului.

Pre cum se vede, curia papale are desclinită predileptiune a scote d'în cameră mucedita totu materialulu dogmaticu, ce porta în sine efigia unui fanatismu religiosu alu seclorulu întunecos. Asiè sp. es. se va suscepe în nou'a dogmatica unu articulu de credintia, încă neacceptatu în generalu alu sinodulu florentinu d'în an. 1439, conformu carui-a totu, cari moru nebotezati, cadu în foculu nestinsu alu infernului. Si tote aceste se facu pre cont'a seclulu alu XIX.

Cu privire totu la acêsta siedintia a conciliulu, cetim în „Osten“ de la 9. ianuaru 1870 urmatoriele: „Ludiele tororulu-a esprimu în momentulu presinte numele episcopulu de la Diacovaru, Strossmayer, și e adoratu cu entusiasmu de totu cari nutrescu dorintia de a concilia beseriea catolica cu eluptările progressive ale seclulu nostru.

„Anume, la 28. dec. se tienu în Rom'a a patr'a siedintia plenaria a conciliulu. În ace'a se pertratara proiectele de decrete, împărțite între membr' în siedintia prima de la 10. dec., și cari se referescu la credintia în genere și la ratecirile ratiualismului. În siedintia acêsta a conciliulu si-radica vocea episcopulu Strossmayer, și cu una elocintia rara și îndreptă critic'a sa contr'a numitelor proiecte de decrete și a pertratari lor. Sant'ia Sa începî cu dechiaratiunea, că elaboratele d'în cestiune sunt penetrate de influintiele jesuitiloru, și porta timbrulu învetaiureloru lor. După ace'a urmă una filipica fulminante contr'a jesuitismulu în genere, și carea ar fi provocatu unu efectu mare în sinulu adunarei. Presedintele conciliulu, cardinalulu Capalti, provocă pre oratoru la ordine dechiarandu, că astu-feliu de vorbe sunt inconveniente. Episcopulu Strossmayer înse nu se confundă cu continuă cu zel și mai mare atacările sale contr'a jesuitiloru, respingundu provocarea la ordine a cardinalulu Capalti cu cuvintele urmatorie.

„Unu episcopu are se asculte numai de vocea consciintiei sale. Beserece'a lui D-dieu e amenintiată de jesuiti, și mi-am radica vocea pentru a o defendă. Nu contr'a beserecei, ci contr'a societatii Jesu mi-am îndreptat vocea în calitate de pastoru alu turmei salvatorulu nostru și ca membru alu aceste adunari, prin carca immediatu se areta spiretulu santu. Santulu parinte

ni-a asiguratu libertatea consultariloru nostre, și eu întrebuintezu libertatea acêsta.

„Si, fara a se lasă să se mai intrerumpa, episcopulu Strossmayer și continuă fragoros'a sa vorbire, în carea se intruniă logic'a cu oinsufletire pana la cuvintele diecesi ale celor mai mari oratori catolici. Adunarea fû petrunsa de sentimentele episcopulu, și si marea cându e batuta de furtune grele. A cu s u p r e j e s u i t i, că austricatu și falsificatu spiretulu, învetaiaturele și instructiunea beserecei, eschiamă Strossmayer, și asemenea acusări, urmate de documentari, cadiura pre ordulu jesuitiloru ca una grandina grea și indesata. Partit'a jesuitiloru se irită și în fine deveni furibunda, trebui înse să si plece fruntea sub greutatea acestor acusări potinte. Poterea atacuriloru fû mare pana la fine, și mai alesu partea a trei-a și cea d'în urma a aceste vorbiri memorabile fû una aculare inspaimentatoria contr'a ordulu. Privirile totorulu-a erau întite a supr'a parintelui Petru Beckx, generalulu ordulu jesuitiloru, care ocupase locu facia cu tribun'a oratoriloru. Parintele Beckx stă ca o statua și, fara a sclipi d'în ochi, suferi îngrozitoriulu focu alu aceste vorbiri, care fû mai potinte, decâtu alu unei baterie de pusce.

„În siedintia acêsta a conciliulu mai vorbira încă și metropolitulu Vienei, cardinalulu R a u s c h e r, cei doi principi beserececi d'în Transilvania metropolitulu romanu Vancea și episcopulu F a g a r a s s y, mai departe episcopulu de la Grenoble, G e n o u i l h a c, înse despre vorbirile lor se scie numai atât-a, că și d'insii au vorbitu în întielesulu lui Strossmayer, adeca în întielesulu minorității opusetiunali-antijesuitice.“

D'în Maramuresiu, Ian. 1870 st. n.

D'într'una scrisore particulara împartesim urmatoriele mominte intristatorie și de rău auguriu pentru anulu ce vine:

„Era avemu de totu mole; apele au esundatu de doue ori, causandu daune însemnate, — de poimane se începe și aci conscriptiunea (poporului); omitearea rubrici de „natiunalitate“ a desceptatu chiaru și pre aici atiuniunea.

Di dr. Iuon Mihali demisiunandu d'în postululu de v-notariu comitat. au deschisu cancelaria de advoc.

Zelulu natiunalu rom. dorere! face pregresulu racului, éta că și acum în locu de 15—20, abis ve potu

afămu în Greci'a și Rom'a omeni valorosi, cei mai valorosi d'în căti au esistatu. Ore Greci'a lui Aristotele, mica și totu si atâtu de mare, carea a cuceritu întina Asia, și apoi Rom'a, carea a întemeiatu grandiosulu imperiu mediteranu — imperiu mundi, sunt ore ele productele fantasei?... Realitatea loru jace în limb'a lor. Limb'a ellina e agor'a greciloru, ea caracteriza miscarea spiretuala a totorulu cetatianiloru Elladei gloriose. Limb'a latina remane totu stralucitulu atriu patricianu, unde jurisprudentulu respunde partitelor și le împaca, și de unde pretorulu administra justiti'a pentru întreaga lume.

Da, aceste limbe sunt spirete, grandioasele spirete ale acelor nobile natiuni. Ele sunt atâtu de vitale și vivificatorie, câtu celu ce numai se atinge de ele, chiaru cu secle mai tardiu, se imple de vietia. Ca copilu am tritu unu tempu mortu, celu mai sterilu d'în câte au esistatu candu-va; a fostu mortu acelu-a pentru cugetu, a fostu epoc'a devastatiunei, carea fece mortea domna preste întreaga Europ'a. Aretari oficiali ni spunu, că în tempu de 10 ani (1804—14) au peritu 1,700,000 francesi, și este multu mai mare numerulu victimelor la alte natiuni. Eca anii prunciei mele! Mortea și sperantia implura cu o alta, lume cugetele mele. Misticistii m'au împinsu mai departe pre acêsta cariera. Consolatiunile loru lanceditorie m'au dusu pre costisiulu resemnatiunei lenevose, me cufundam cu inctulu într'una mocirla afunda. Dar' evulu vechiu, cu literatur'a si istori'a sa, me desceptă, mi imbarbată inim'a, ca să despretiuescu mortea, ultim'a scapare a lasității, și să consacru vietia mea pentru activitate. În alu 16. anu alu vietiei mele eram stoicu.

Fantasările, operele lui Rousseau și ale altorulu-a, pre cari e obicei a le ceti în acêsta etate, produsera în mine impresiuni nstenitiose. Evulu vechiu înse nu m'a lasatu, elu, cu spiretulu jurisprudentiloru, întieptiloru Italiei și cu geniulu istoriei sale m'au vivificatu de nou, au recreatu poterile mele. Dêlulu și valea, preste cari junimea are să trêca, sunt: momentulu sentimentalulu, momentulu stoicu. Ce m'a conservatu în dilele mele mai fragede, a fostu, că am treitu într'o epoca severa, și asiè inim'a mea n'a avutu narcosea și sentimentalismulu, ce vescediesce atâtu de tare asta-di sinulu junimei. M'a m e r i t u d e r o m a n e

Ascutisiulu finu alu limbei grecoeci m'a invertosiatu, seriosotatea și abundanti'a latinei m'au facutu să nrescu trivialulu și desgustuosulu. Gentiletia sublima se reversa d'în odele lor. Cantecele lui Catullu și Vergiliu, chiaru și cele inspirate de pasiune, sunt maretie și nobile; pasiunea se manifesta în ele numai în dose omeopatiche.

tramite 4 prenum. „Gaz.“ „Alb.“ „Fam.“ „Trnia“ „Archiv“ etc. le cunosemu numai de pre nume!

D'într'estraneptiile lui Drăgosiu au desparutu cointelegerea, casinulu au cadiutu, preparandi'a venduta statulu, — mai accepta apoi romane desvoltare natiunala d'în scol'a calvinesca d'în Sighetu!

Dar' foiele unguresci resaru ca ciupercele, un'a („Világosság“ „Lumin'a“, ea are să resara d'în Maramuresiu, de sub obroculu Dlui Mán Józsi. Red.) va fi redactata de romanulu Jura Lajos, frate alu repausatulu Gyuri; alta foia „Tis'a“ redactata de rusniaculu „Markos Pista (acestu omu au trecut prin transformatiunile gogosielor de metasa, d'în romanu rusniacu, d'în rusniacu magiaronu; nu scim unde se va opri. R.), ce direptiune voru luă ambele? e lesne de găcitu. (Asiè! „Lumin'a“ va imblă orbecandu prin întunericulu Iurajanu, éra „Tis'a“ va mană noroiulu gârleloru lui Pist'a. Apoi vietia lor, ca florea cucului. Red.)

D'în funte siguru se scie cumca episcopulu ruteanu Pancovicu au abdicatu jurisdicțiunea a supr'a Romaniloru d'în Sighetu, (ast a e bunu, Red.), în mana înse nu avemu nomica (vedi, ast'a e rêu. R.) Într'aceste faime sosira și de la Mitropolitulu Siagun'a asigurarea cătra comitetulu Sigetaniloru, prin carea li-se spune, că impliniadu cele de implinitu i va primi bunu bucuosu în sinulu beserecei gr. resaritenne. Ce se va faee, tempulu va aretă.

(În acêsta scrisore ni-se cere totodata suatulu pentru vindecarea ranelor natiunale d'în Maramuresiu. Noi de-o-camdata, după axiom'a omeopatiloru „Similia similibus, contraria contrariis“ nu scim altu consiliu mai bunu pentru redeseptarea consciintiei natiunale și incuibarea solidarității între straneptiile lui Drăgosiu, decâtu ca să cereti unu fispanu unguru, și anume vi recumendămu pre D. Nic. Ujfalusi. Red.)

Romani'a.

Camer'a deputatiloru.

(Finea siedinteide la 16. dec.)

D. ministru de interne spune că interpelarea d-lui Codrescu a fostu annunciata de trei zile și adi trebe să respunda ministru. Acestu termen de trei zile e pentru ca ministru să pota pregati responsulu. Interpretarea eră annunciata: în privintia miscării Israeliloru d'în Romani'a și în privintia actiunii aliantiei Israelite alu carei centru este Parisulu. Ministeriulu n'a potutu

*) A se vedé nr. tr. alu „Fed.“

POISIORA

Pentru junimea gimnasiale.

(B.) Traim într'unu tempu vitregu și indiferente pentru literatur'a classica a evulu vechiu, carea — trebe să o recunosemu — este mama buna literaturiloru și culturai lumii moderne. Studiulu limbei latine și grece — chiea literaturiloru clasice și în veci neperitorie — este multu negleaur ba începe a fi numai suferitu în multe d'într'institatele patriei nostre. „Sunt limbe morte!“ striga pedântulu modernu, și nu scie ce dice. Unu fenomen forte tristu acestu-a mai alesu pentru Romani și pentru literatur'a nostra. Numai elu ni pote esplică — dar' nu a ni escusă — și rusnos'a împregiurare, că d'în una suta întieptintii romani, esti d'în palastrele educatiunei moderne — fia chiaru și d'în cele romanesce — abis unulu este capabilu a vorbi bine, a scrie și concepe romanesce — nteunque. E dorerosu a constată acestu adeveru.

E frumosa și e maretia literatur'a classica, și cei ce nu o cunosemu mai de aproape sunt lipsiti de multu dan și de una mare placere. Dreptu-ce conducatori și elevii educatiunei nostre natiunali și voru impleni un'a d'în cele mai sacre și avantajoase detorintie, dandu consideratiune câtu mai viua și întinsa studiulu limbei lui Omeru și Cicerone.

Dar' să lasămu, să vorbesca altii mai competinti în materi'a acêsta. M i c h e l e t, celebrulu autoru francesu, pe care Romani lu cunosemu bine și cu pietate d'în oper'a sa scrisa, cu elocintia de flacare, despre „Romani“, publică nu de multu una carte intitulata „Flii nostri“ (Nos Fils), carea cuprinde multe bune și frumoase relative la creșterea junimei și anume și câte-va reflesiuni în favorulu limbiloru clasice.

Grecesce și latinesce! Vorbe și éra numai vorbel De unde acêsta? De ce?... eschiamă Michelet. Vom vedé îndata. Spiretulu conserva caracterulu. Limb'a latina și cea greca nu sunt numai limbe; ele sunt totu odata monumente neperitorie, în cari cele doue state superbe și-au depusu ce au avutu în sine mai nobilu și mai moralu. Cine scie să guste d'în acestu isvoru de nobletia, acelu-a încă se nobilece.

De ce? pentru ce aceste vorbe? aceste sunete? aceste cuvinte desierte? Nu sunt cuvinte desierte, ele sunt realități. Ambe aceste idiome sunt individualitatea și personificatiunea acelor doue mari natiuni. Parasindu pre unu momentulu lumea visuriloru, în carea evulu medius'a legatatu,

Passiunea lor e potinte, dar' nu e amortitoria.

Ariana lui Catullu, invapaiata de flacarele tinerețelor, și astupa urechile în unele serbatori, și nu asculta de invitările seducatorie. Sér'a sosese, serbatoarea a trecut. Spiretulu june, pote tristu în cătu-va, dar' multu-mitu și fericitu în intrulu său după ce a consacratu eroismulu și musei sale unu cantecu virilu și dulce, adorme.

Am fostu fericit în tote tempurile, că am posediatu literatur'a classica, acestu remediu recreatoriu pentru inim'a mea. Unu erudit d'în seclulu XVI, însufletitu sub impresiunile unui cantecu vechiu, a dîsu: „Imperiulu lui Carolu V. e miserabilu facia de acelu imperiu, care audî od'a lui Oratiu cătra Melpomene.“

L i n ' a

Spune-mi, Lina, este 'n lume
Féta mandra de 'mperatu,
S'aiba farmecu, dulce nume,
Ca tu, idolu adoratu?

O imagine mai dulce,
Unu întregu mai genialu
Artea n'ar poté produce;
Par' că n'ai nemicu realu.

Lina, ochii tòi de sore,
Peru-ti negru și 'nfloritu
Si-a ta facia de viore
Mii de juni au cuceritu.

— Mîi și mîi tî-se inchina:
Sinu-ti pare-a fi 'mpetrutu!
Sumeti'a te ingana?
Cugeti la calugeritu?

„Mîi și mîi? cu pung'a gola!
Nice'n visu nu mi au placutu.
Da, amorulu este o bola,
Preste carea am trecut.“ —

Cum să treci? copila draga,
Aurul seducatoru,
Ce incanta lumea 'ntrega,
Nu posedo-alu teu amoru?!

a se pregăti să răspundă de câtă la aceste puncte. La aceste va să răspundă, lăndu la o parte toate celelalte puncte ale interpelării d-lui Codrescu dezvoltate adi. Răspunde: — în privința alianței Israelite toate cele arătate de d. Codrescu sunt adevărate. Această alianță, prin multa inteligență și mulți bani, a ajuns să trată pe unu pitioru egal cu toate puterile cele mari și Romani'a, grația patriotismului Romanilor, a pututu țienē pana acum mai puțină sēma de câtă alte puteri mari de această alianță. — D. Codrescu a citatu nescă cuvinte ale unui d. Armandu Levy, care a dīsu că d-sa i-ar fi facutu ore-cari promisiuni. D. Cogalnicēnu declară aci în camera, în modulu celu mai formal, că nu este nimicu adevăratu d'in cele relatate de d. Armandu Levy. Acestu domnu este d'in scol'a aceluora, cari nu voru să șie că o conversațiune particulară nu se pote reproduce de câtă atunci, candu acei între cari s'a facutu convorbirea autorizează reproducerea ei în publicu. Este d'in scol'a aceluora cari chiaru atunci, candu reproducu fără comun'a învoire o convorbire, nu o facu într'unu modu lealu și esactu. Că ce este adevăratu, e că atunci candu a venitu la ministeriu, s'a prezentatu la d-sa unu d. Levy, care s'a dīsu că este rabinu d'in București. Acelu domnu a venitu sē-lu întrebe, în numele alianței israelite, ce politica cugetă sē urmeze în ce'a ce privește cestiunea Israelitiloru d'in Roman'i'a? Atunci en, dīce d. Cogalnicēnu, permiteți mi să vi-o spunu, am pusu manele în posunaru și am întrebatu că ce este acea alianță israelita, nu o cunosc; ea nu este un'a d'într-o puterile garante. (Aplause). Vedeti asī: țieranulu de la Dunare n'a voitū a recunoșce alianța israelita, pre candu puterile cele mari țienū sēma de d'insa. (Aplause.)

Venindu apoi la cele dīce d. Codrescu în privința invasiunii evreesci, spune că ea nu se pote opri, în situațiunea geografică a fruntarielor noastre, că ci Evreii nu vinu pro la trecatoriile ordinari, ci printre d'inselu și se răspandesc ca furnice a supr'a țierei.

Revenindu la Alianța Israelita, spune că acesta mare putere bate la toate usiele, și ne face totu-felulu de neajunsuri. Nu numai în privința noastră lucrēza această alianță: mai de un-a-di ea a cerutu de la presiedintele statelor Unite ca s' intervină pre langa Imperatul Rusiloru s'pro a face să înceteze măsurile cele aspre contr'a Israelitiloru și a nu se isgoni 2,000 de familie israelite d'in Besarabi'a rusească. Cu totă această mare putere, d. ministru răspunde d-lui Codrescu, că în Roman'i'a alianța Israelita nici va face nici va desface ministerele, pre câtă timpu avemu pre tronul pre Carolu I.

Venindu la miscarea Israelita d'in Roman'i'a, dupa ce areta și recunoșce împreună cu d. Codrescu totu-reulu ce ei facu, d. ministru d'in intru spune că cu constituțiunea noastră, cu cea mai deplină libertate a intruniriloru, a presei, a comerțului și cele-lalte, guvernulu nu pote luă nici o mesura contr'a Evreiloru mai multu de câtă acele pre cari le-a luat pan'acumu.

D. ministru d'in intru vorbește apoi a supr'a portării ce trebuie să urmānu, pentru ca poporele civilizate să nu ne trateze de barbari și spune că oște de opiniune, ca și d-nu Codrescu, a se rezolve cestiunea, a se numi o ancheta parlamentară, care să cerceteze cu maturitate cestiunea, împreună cu guvernulu, și să propună o lege, care să se pună în desbaterea camerei. Vedeti, dīce, că nu ceremu trecerea la ordonca dilei, ci desbaterea și rezolverea cestiunii. Ministrulu si-va spune toate cuvintele sale, că ci cestiunea trebuie să se rezolve aci de cătra națiune: principiile de Romanism și numai de Romanismu voru avē putere și voru triumfā sub domnirea lui Carolu I. Dorerile țierei sum și ale capului statului, sunt și ale guvernului și elu se șiesce în toate modurile să le aline, inse ēr' nu pote luā măsuru, cari să facă pre Romani a trece de barbari în ochii Europei; cu atātu mai multu că este alianța israelita gat'a totu de un'a de a exploată ori-ce cestiune relativă la Israelitii d'in Roman'i'a; ea a acitiatu atātu de multu și unu mai mare rēu de câtă bine Israelitiloru d'in Roman'i'a: Alianța Israelita este celu mai mare inamicu alu loru.

D. Codrescu, în lungulu sēu discursu, a vorbitu despre toate, a arētatū toate relele; inse și d-sa a facutu ca și toti acei cari vorbescu în această cestiune, n'a arētatū nici unu lēcu, a venitu numai să acuse și n'a arētatū nici unu midiu-locu de vindecare.

În privința patentariiloru Evrei de prin satele d'in Roman'i'a de preste Milcovu, despre cari d. Codrescu a dīsu că d-sa i da afara de prin sate și d. ministru de finanțe i primescē înapoi, d. ministru d'in intru spune că are a cere iertarea camerei, că-ci lucrurile s'au petrecutu în adevēru asī, inse ēca d'in ce cauză: candu am datu circularca moa, dīce d. ministru pentru respingerea Evreiloru de prin sate, s'an ivitu multime de plangori d'in partea întreprinditoriloru tutunului, cari dīceau că nu-si potu desface tutunulu d'in cauză că li se gonescu patentarii de prin sate; ei cereau despăgubiri, și, pentru a nu se espune Statulu onorū asemeni despăgubiri, d. ministru de finanțe a fostu silitu să reprimescā patentarii întreprinditoriloru tutunului.

Terminandu, d. Ministru spune că Camer'a are inițiativ'a: pote voni cu ori ce proiectu de lego va voi în privința Evreiloru, guvernulu nu se da înapoi, va des-

bate, inse nu se pote opune nici contr'a tuturoru poteriloru Europei, venindu elu cu o asemene lege în Camera.

D. G. Bratiānu începe discursulu sēu prin a vorbi despre alianța israelita; spune cum această societate n'are aci altu scopu, de câtă radicarea Israelitiloru și subjugarea Romaniloru. D. ministru dīce că, pentru țieranulu de la Dunare, d-sa, nu existe alianța israelita: mai dīce că celu mai mare inamicu alu Israelitiloru d'in Roman'i'a este alianța Israelita. Ce sublima naivitate d'in partea d-lui ministru: Alianța israelita inamicu Israelitiloru d'in Roman'i'a! Cum! alianța tuturoru Israelitiloru face silinție în totu felulu pentru a nimici naționalitatea română și a se radica ea de a supra-i și ministrulu dīce că pentru d-sa această alianță nu existe! Dar' ministrulu șie că această alianță a Evreiloru s'a constituitu în numele unei națiuni alēse, cum se dīce, pentru a regenera omenirea întregă, cadintă în decrepitudinea cristianismulu; d. ministru șie că toti Israelitii nu tindu de câtă a exercită o acțiune distrugătoare a supr'a națiunii Române și cu toate acestea dīce că pentru d-sa nu existe alianța Israelita!?

Dupa această d. G. Bratiānu areta câtă e de grozavă invasiunea Evreiloru; cum ei au începutu a înundā chiaru Roman'i'a de peste Oltu, unde nu erau pana acum și cum ministeriulu nu face nimicu, pentru a scapā Roman'i'a de noue invasiuni.

Ministeriulu dīce că nu pote să o scape? Dara ore n'are graniceri, n'are legi, n'are ordine în privința Evreiloru? De ce nu le aplica? De această este culpabilu guvernulu, pentru ce nu aplica legile esistente, și chiaru circular'a d-lui ministru nu este de câtă o fantasmagoria, că-ci ea s'a lasatu fără nici unu efectu.

Acum d. ministru d'in intru vine și propune ancheta parlamentară? Pentru ce ancheta? ce pote face ancheta? A mai propusu d. ministru această ancheta și ea a fostu respinsă, ca nepotendu face nimicu.

Ce a respunsu ministrulu la discursulu d-lui Codrescu? Responsulu stereotipu în această cestiune alu tuturoru ministeriloru: nu potemu! Este unu mare rēu, dar' nu-lu potemu vindecā. Dar' de ce nu aplica d. ministru legile esistente? De ce ține puterea, dacă nu este capabilu să aplice acele legi?

D. ministru mai dīce că a facutu totu ce a potutu. N'a facutu nimicu, că-ci, dacă ar' fi facutu ce-va, ar trebui să se constate că, de la caderea ministeriului trecut, satele sunt curățate de Evrei și alții n'au mai trecut preste fruntaria, pre candu d'in contra d. G. Bratiānu dīce că de atunci înceoc s'au intrudusă Evrei prin sate și că a trecut multime preste fruntaria.

Ministrulu răspunde meru că nu pote să curme invasiunea evrească, dar' n'are de câtă a luā pre acei Evrei și a-i înapoi de unde au venitu.

D. ministru d'in intru, rīdiendu: unde?

D. G. Bratiānu. De unde au venitu, de unde au pasportu.

D. ministru d'in intru, totu rīdiendu: n'au pasportu.

D. G. Bratiānu. Sē-i dēe guvernulu de unde șie cē au venitu.

D. ministru d'in intru, totu rīdiendu; nu-i primescē nimeni.

D. presiēdinte, Florescu: Cestiunile cele mari nu se discută nici prin rīsete nici prin intrerumperi. (D. ministru d'in intru nu mai intrerumpe.)

D. G. Bratiānu, urmandu spune cum d. Cogalnicēnu, candu erā sē cada ministeriulu d-lui Ionu Ghic'a a luatū cuvintulu și, cu unu tonu pateticu, cu voce emotiunată și dacă memori'a nu me însiela, dīce d. Bratiānu, chiaru cu lacrimi în ochi, a descriu nefericirile grozave ce aducū Evreii a supr'a țierei; a probatu, totu cu lacrimi în ochi și cu argumentele cele mai puternice, că ne perdemu cu totul, dacă nu se voru luā măsuru grabnice pentru stīpirea rēului. Mai tardū inse sub ministeriulu trecut, d. G. Bratiānu dīce că a propasu la legea poliției rurale unu amendementu, prin care să opriā Evreii de a intrā prin sate. D. Cogalnicēnu ocupā atunci locul pe care-lu ocupa cumu d. Ceauru Aslanu.

D. Ceauru Aslanu: Forte onoratu.

D. G. Bratiānu urmandu spune, că guvernulu n'a facutu nimicu, pentru că n'a voitū să facă nimicu, și d. Bratiānu dīce că, dacă ar' potē infusā camerei întregi credința și sentimentulu sēu în această cestiune, ar' desaprobat' d'in anima pre ministeriu pentru portarea sa.

Dupa această venindu la lēculu despre care a vorbitu ministrulu, spune că sē si aducă în camera proiectulu celor 33. Elu a fostu facutu în preocuparea de a garantā interesele Romaniloru de a-i scapā de cotropirea evrească; sē se pună dar' în desbatere și, dacă va fi ce-va rēu într'insulu, să se modifice.

Terminandu, d. Bratiānu dīce, că unu ministeriu, numai ascultandu voint'a poporului, pote să se mantienă la putere; dacă ministeriulu actualu nu va ascultā voint'a poporului în cestiunea Evreiloru, va cadē lasandu totu derapanatu dupa d'insulu.

D. Cogalnicēnu a nu dīce, că cestiunea lu interesează și pre d'insulu, celu puțin totu atātu, câtă lu interesează și pre d. Bratiānu, ba și mai multu; pre d'insulu cestiunea lu interesează a materialisce... că-ci e de

preste Milcovu, dar' ce se facă, mai multu de câtă a facutu?

O voce. Sē-i ineci în Dunare.

D. Voinovu. Sē le dai moște în arenda.

D. ministru de interne, urmandu, areta că, dacă voiesce, cum dīce d. G. Bratiānu, să dēe pre Evrei afara, — fia numai și pre cei vagabundi — statele vecine, de unde au venitu, nu voru să-i primescā. Ce se facă atunci ministrulu? Sē oprescā invasiunea loru în țiera! Dar' este preste potința a se opri această invasiune, cu pusetiunea geografică a fruntarielor noastre, că-ci Evreii trecu printre pichete. Ar' trebui dar' să se facă unu cordonu pre totu lungulu fruntarielor astu-felu de desu, în câtă sentinelele să se vedea un'a pre altă și această are să vina sē o cera de la camera.

Voci. O dāmu îndată, fă, legea.

D. ministru d'in intru. Éca, o ceru acum.

D. Voinovu. O votāmu îndată.

D. ministru d'in intru spune că infintierea unui asemene cordonu este imposibilu, pentru că aru costā vre-o 20 sēu 30 de milioane, pe cari nu le avemu.

(Miscări, rīsete. O voce: si-iē vorb'a înapoi).

D. ministru d'in intru, urmandu, repetē că a facutu totu, ce a potutu să facă unu omu în această cestiune. Amintescē că, fiindu la ministeriulu de externe, a spusu poteriloru că cestiunea este curatū interioră, că nu primescē pre nimeni a se mestecā în rezolverea ei, și că Romanii singuri au dreptulu să o rezolve. A spusu necontentitū că sē nu ne amestecāmu în afacerile altorū-a, pentru ca nici alții să nu se mestecē în afacerile noastre, inse acum vine d. G. Bratiānu și core ca guvernulu să presinte proiectulu celor 33 d'in anulū trecutū. Această nu o va face guvernulu; nu me voi face, dīce d. Cogalnicēnu, raportorele d-lui G. Bratiānu. Vina dnia-lui, vina cei 33, că-ci au dreptulu de inițiativă și puna în desbatere acelu proiectu și atunci voru vedē cum voi vorbi. Guvernulu nu va veni inse cu o asemene lege. D. Cogalnicēnu termina mai repetindu că a facutu totu ce a potutu, că dacă camer'a lu-va desaprobat, va plecā de pre acea banca și atunci sē vina în locu-i d. G. Bratiānu, să vedemu va potē face dnia-lui mai bine? Este lesnea vorbi de pre banc'a de deputatu; dar' sē vina pro banc'a ministeriale și atunci sē-lu vedemu.

Siedintia de la 1. decembrie.

Se aproba sumariulu șiedintei precedente și se cotescu comunicatele dilei.

La ordinea dilei fiindu continuarea discutiunii a supr'a interpelării d-lui I. Codrescu, remasa d'in șiedintia trecută, d. Stolojanu cedendu cuvintulu d-lui N. Voinovu, d-sa iē cuvintulu dechiarandu că d-sa va luā în consideratiune mai multu responsulu datu de d-nu ministru de interne domnului Codrescu.

D. ministru n'a voitū să răspundă la nici unulu d'in punctele interpelării d-lui Codrescu, că-ci a declaratū că trebuie să i se facă pentru toate casurile interpelări separate.

D. ministru a gasitu lungu discursulu d. Codrescu; elu inse n'a fostu lungu, candu e vorb'a de o cestiune asī de importantă. Ministrulu n'a respunsu de locu d-lui Codrescu. Care a fostu concluziile d-lui Codrescu? Interpelarea d-sale a fostu fără rezoluțiune? ea a remasu fără soluțiune.

D. Ministru a spusu că la numirea acestui guvern a venitu unu d. Levi sē-lu întrebe, care e politic'a țierei?

D. Ministru a respunsu cu manele în pusunare. Bine a facutu; mandri'a această se reflectă a supr'a națiunii. Nu e ore adi și camer'a în dreptu a întrebā asī? Da, inse ci sē nu-i se răspundă totu cu manele în pusunaru.

Sē nu se dīca că si noi suntemu Romani, cugetāmu românește. Da; dar' sunt diferite căi de a cugetā și lucrā. Dacă d-nii ministri voru a fi ajutați de țiera, a merge alături cu ea, atunci sē spuna țierei care li sunt cugetările, ce a facutu pana a umu, că-ci ministrii nu sunt omeni particulari, ci omeni publici.

Ce au facutu pana acum ministrii? Cuvintulu de Israelitu Romanu d-loru l'au inventatu — press'a e aci sē o dovodescă. În trecutū totu d-loru, în legea comunale, a stabilitu unu principiu favoritoru Evreiloru; totu d-loru au pusu în solemnități unu seauun alu rabinului alături cu alu prelatiloru romani.

Candū guvernulu afirmă în camera că nu vede cestiunea altu-felu de cum a arētatū o d. Codrescu, de ce vine sē dīca că n'are ce face? Sunt evrei, cari n'au pasporte. Dar' ore sunt sēu nu legi care garantează pădrirea granitiei? E camer'a în dreptu a ordonā pădrirea granitiei sēu nu? Sē vina ministrulu să spuna ast'a. S'au vedintu felu de felu de processe intentate în țier'a această, dar' n'a vedintu nici unu processu intentatu vre-unui oficiar de punctu!...

(Aplause pre bancele deputatiloru și în tribune.)

Presiēdintele ceteșce articulu d'in regulamentu, care interdīce tribunelorū ori-ce semnu de aprobare sēu desaprobarē.

D. Radu Michaiu, intrerumpendu: Ce, nu avemu dreptulu nici să desaprobatū? Amu ajunsu ca copii la școle!... (Voci de pe bancele deputatiloru: Noi aplaudāmu! noi).

Resumandu, d. Voinovu cere a se dă de d. ministru unu respunsu categoricu, voese ca tier'a sê fia alaturi cu d. ministru; dar' ca sê mergea alaturi, sê-i spuna care le e parerea, sê-si facea profesiunea de credintia inaintea camerei si tieriei, sê-si arete cuventulu sêu sê spuna curatu cã d-sa, cu majoritatea camerei, nu pote face nimic. Atunci ar' fi a se declarã sterilitatea majorității, ce'a cã ministru nu pote face. Sê se declare celu putienu cã domnulu ministru nu pote face nimic si tier'a sê scie ce sê facea in fati'a unui atare guvern.

Scopulu interpelării d-lui Codrescu e departe de a face dificultate, cestiune ministeriale. Pe d-loru nu-i preocupa persoanele; ori-cine ar' fi pre acele bance, i voru sustienē, numai sê iēe lucrurile in mana romanesca. Si-au pusu tote mijlocele minime a avē majoritate, si bine a facutu daca a credintu cã va face fapte mari, dar'... sê le; face. Asiē dar' d. ministru sê raspunda, cã-ci e in dreptulu sêu ori-care a cere acest'a.

D. Presiedinte aminteste camerei cã adi este d-tu'a natale a M. S. Domnei, si pote cã camera voiesce a numi o comisiune de felicitare.

D. Prim-ministru declara, cã M. S. Domn'a va primi felicitări la d-tu'a sa onomastica, dupa datin'a tieriei.

VARIETATI.

** (Libraria noua). D. Bernardu Fekete au deschis in Pest'a, Strad'a Vatiului, cas'a Mocioniana; librari'a sa provieduta cu cele mai noue produse literarie, cărți in tote limbele europene, scripte periodice, diuarie si obiecte de arte, pr. c. note musicali, etc. Junele librariu este omu literatu, cunoscutori de legi (juristu absolutu) prin urmare preceptoriu de asta specialitate. Recumendãmu librari'a D-lui Fekete atentiunii publicului rom. si tuturor celor cu dorescu a-si procurã cărți romanesce, ca-ce dsa ni'a facutu promisiunea de a se ingriji si in asta privintia, punendu-se in comerciu cu D. Filciu d'in Sabiu si alti librari d'in Bucuresci.

** (Junimea teologica romana) d'in Seminariulu greco-catolicu de Gherla, va tienē in 1-a ianuaru 1870 st. v. sedintia publica pentru deschiderea societății „Alexi-Sincaiane“.

** („Magyar Polgar“) spune, cã guvernulu Romaniei are de cugetu a infintiã unu biuru de presa pentru diuarie ostrungure, ca estu-modu sê pota cunosec mai in detaiu amicescele intentiuni a le bunilor sêi vecini. Bani aruncati in tina voru fi si acesti-a ca multi altii.

** La tipografi'a Weiss in Bucuresci a aparutu o carte intitulata „Carl der erste und die Gründung seiner Dynastie“, ilustrata cu portretele suveranilor. „Informatiuni bucucescene“.

** (Linia ferata) Hatvan-Miskolcz s'a deschis in 8. ianuaru a. c.

** (Resbunare). Unu locutoriu d'in Pest'a, condamnatu de tribunalu la solvirea unei pretensiuni de 80 fl. v. a., si-rasbunã a supr'a partitei contrarie prin ace'a, cã solvi detori'a sa in cruce si insistã, cã respectivulu trebui sê-i numere inaintea lui.

** (Bibliografia). Primiramu invitarea de prenumeratiune la oper'a intitulata „Terminologi'a oficiale ostrunguresca“, carea va aparē la inceputulu lui februarie a. c. Pretiulu de prenumeratiune e 2 fl. 50 cr. v. a., care e a se tramite autorului, d. Ladislau Kollonics (Bud'a, Wasserstadt, strad'a principale nr. 29), sêu la librari'a d. Geiza Petrik (Pest'a, piati'a Elisabet'a.)

** (Junimea romana studiosa in Viena) va celebrã in 31. dec. st. v., ser'a, ajunulu anului nou (1. ian. 1870). Gratulatiunile nostre sincere zelosei junimi romane d'in Viena!

** (Necrologu). Polisen'a Fogarasu nascuta Orghidanu, a le carei-a calitãti naturali si spiritali si-disputan antaietatea, virtuos'a si amabil'a sociasi mama fericita, dupa trei ani de casetoria, in florea vietiei sale, adormi in Drmnu in 2. Januaru, 2 ore demanet'a, lasandu dupa sine pre uniculu sêu copilasiu de unu anu, Victoru, si nu numai pre doiosulu sêu sotiu ci pre toti cãti au cunoscutu-o, in gele profunda. Osamintele ei s'au datu liniseci eterne in 5. ian. an. c. in presinti'a unui publicu numerosu, in Alb'a-Iuli'a.

Sciri electrice.

Madridu, 7. ian. Se afirma, cã Rivero a refusatu portfoiulu justitiei. Nu se scie, cã Oczego primu va portfoiulu ministeriului de statu. Cris'a ministeriale durēza si acum'a.

Constantinopole, 8. ian. Port'a tramise de nou cinci mii de fetori in marea adriatica, pentru a ocupã fruntariile Muntenegrului.

Viena, 8. ian. In sedintia de asta sera a comisiunii pentru adresa, ministru-presiedinte Taaffe dechiarã cã toti membrii cabinetului si-au datu demisiunea; imperatulu inse si-a sustienutu a resolve petitiunile de demisiunare si ordonã, ca ministrii sê remana in functiunile lor pana la deciderea in privintia demisiunilor lor. Dupa pertratatarea proiectului de adresa alu lui Spiegel, comisiunea cestiunata insarcinã pre Tinti cu elucrarea unui nou proiectu de adresa.

Parisu 8. ian. La bursa s'a fostu latitu fain'a, cã ministeriulu ar' fi propusu imperatului reducerea puterei efective a armatei. — Camer'a advocatiale decise a nu-si face onorea la Ollivier, fiindu cã la tempulu sêu fu stersu d'in lista advocatilor.

Parisu, 8. ian. Diuar. „Gaulois“ dîce: Arciducele Albrecht sosi a sera in Parisu si fu primitu la gar'a cãtii ferate de consululu austri cu, principele Metternich. Se afirma, ca arciducele va inmanã imperatului Napoleonu unu antografu imperatescu.

Bursa de Viena de la 1. ian.

5% metall.	60.80	Londra	122.85
Imprum. nat.	70.75	Argintu	120.25
Sorti d'in 1860	99.50	Galbenu	5.77
Act. de banca	745.	Napoleond'or	9.79 1/2
Act. inst. cred.	268.80		

Invitare de prenumeratiune.

Societatea basericesca literaria a teologilor romani d'in Viena e in placut'a pusetiune, de a-si implini un'a d'in detorintele sale principale, mai esindu inaintea onoratului publicu cu unu miontelu fruptu alu nesuintieloru sale prin punerea sub tipariu a tomului II. d'in „Explicarea catechismulu de Deharbe“, la care, prin acest'a, are onōre a deschide prenumeratiune.

Domnii prenumeranti si tomului primu alu acestui opu mai cã se voru fi uritu asceptandu dupa esirea tomului, a carui tiparire venimu a o anuncia. Caus'a acestei intardiari nu e a se cercã cum-va in neactivitatea Societății, ci mai vertosu in lips'a mediulocelor si in greutatea de a se scote spasele avute cu tiparirea tomului precedentu, d'in carele, precumu si d'in „Fabiola“, inca totu mai posedemu unu numeru anumitu de esemplarie nevendute, la ce indresnimu cu acest'a cale a trage atentiunea doritorilor de a le avē.

Credemu de prisosu a mai scrie elogie recomandatorie a supr'a acestui opu, incarcatu cu atâte laude si primitu cu atâte caldura in lamea catolica d'in Germani'a si depre aiurea; mai alesu dupa-ce tomulu primu se afla in manile onoratorilor cetitori si asiē se voru fi potutu insi-si convinge, cã acest'a carte prea folositoria n'ar' trebui sê lipesea in casa si bibliotec'a nece a unui preotu, a nece unui catechetu si invetiatoriu, ba a nece unui crestinu bunu.

Pentru-cã d'ins'a e intru adeveru unu tesauru de cunoscintie, unu magazinu si repertoriu nu numai in respectu catechetico-didacticu, ci si in celu dogmaticu si morale. De ace'a ne si magulesce spemea, cumcã acestu tomu II. va intempina o imbratissare cu atātu mai caldura, cu cãtu Societatea va sê fia asta-feliu in stare a completã opulu cãtu mai curendu cu tomulu alu treile si alu patrule.

Pretiulu de prenumeratiune la 1. esemplariu d'in tom. II., carele e mai mare decãtu celu I., se desige cu 2 fl. v. a. Domnii colectanti voru primi de la 10 esemplarie unu esemplariu gratuitu.

Epistolele sunt a se adresã, celu multu pana in 15. Febr. a. c. „Societatei baser-liter. a teologilor rom. d'in Viena“ (Schönlaterngasse N. 10). Si de-ora ce la inceperea tiparirii in 15. Febr., carea apoi va urmã cu rapediune, e de a se anticipã tipografiei pentru opulu tiparindu o suma ore-care, Societatea e nevoita a rogã pre domnii prenumeranti si colectanti, ca macaru o parte d'in pretiulu de prenumeratiune sê benevoiesca a-lu tramite anticipative. Totu d'in acesta cauza rogãmu cu respectu si pre OO. DD. membri binefacutori ai Societății, ca sê nu pregete a raspundē tacs'a anuale, cu carea sunt in restantia. Spiritulu tempului si cercustarile nostre politice sociali indemna cu totu adinsulu, ca fia-care Romanu binesentitoriu sê spriginescad'in respoteri ori-ce incercare si lucrare literaria nationala, mai alesu pre terenulu basericescu, c la noi remasese pana acum mai de totu paraginitu. Sperãmu cã publiculu

romanu va documentã zelulu sêu nationalu si facia cu intreprinderea presinte.)*

Viena, 8. ianuaru 1870.

Pentru Societatea teologilor romani:

Simeonu Toma,
presiedinte.

Georgiu Bucsia,
secretariu.

Invitare de prenumeratiune

la opulu istoricu intitulatu:

„Vechi'a metropolia ortodoxa romana a Transilvaniei, suprimerea si restaurarea ei“ — (unu tomu.)

Daca strabunii nostri s'aru fi ingritu mai bine pentru insemnarea actelor lor nationali, besericesci si politice, a vietiei loru proprie: asta-di nu amu mai fi necessitati a orbecã intru intunerecu mai fara nici unu picu de lumina propria, fiindu avisati la licuriturile ce abiē ni le impartēsiescu alte lumine straine, si cu atâtea mai putienu amu fi devenitu in fatal'a pusetiune, de a ne vedē chiaru si originea si nationalitatea disputandu-se de cãtra cei straini. Ei bine, daca ei d'in cause mai multu, mai putienu justificatorie, nu-si potura implini detorint'a acest'a fatia cu sine si cu posteritatea: urmeza ca si noi, stranepotii loru, inca sê stãmu cu manile in sinu si sê lasãmu pre urmatorii nostri in ace'a-si intunecimē orba despre actele nostre? Acei-a inca se mai pota escusã cu vitregitatea temporiloru sub cari gemura pentru neactivitatea loru in asta directiune; dara noi cesti de asta-di ore cu ce ne-amu mai scf escusã pentru nepasãrile nostre? Nimic'a chiaru nu ar' vorbi pentru, ci tote in contr'a nostra, incãtu ne-amu face vinovati de blastemele cele mai meritate ale descendentiloru nostri.

Pre langa acestea se scie in comunu, cã venitoriulu unui poporu, ca si alu unui individu, resulta esentialmente d'in presintele si trecutul acelu-a; cum vomu potē deci resolve noi problemele venitoriului nostru, daca nu ne vomu scf presintele si trecutul, si acestea cum le vomu scf daca nu ne vomu adoperã a le insemnã cu tota seriosetatea si acurateti'a?

Eca dara totu atâte cause pentru de a fi activi pre tote terenele vietiei nostre nationalu, pentru de a ne insemnã tote actele mari si mice, spre binele nostru si alu urmatoriloru nostri!

De atari convingeri erã petrunsu subscribulu candu se apucã de compunerea opului sêu: „Vechi'a metropolia ort. romana a Transilvaniei, suprimerea si restaurarea ei“ carele terminandu-se degiã si facandu-se despusetiunile necesarie pentru de a se pune sub tipariu, si-iē voia a-lu recomandã onor. publicu romanu spre bine voitori'a primire si calduros'a spriginire a acelu-a.

Oplu acestu-a istoricu, precãtu besericescu pre atātu si nationalu, de sine statatoriu, contine date istorice despre metropolia pramentiunata, si anumitu: 1) despre esistenti'a, originea, pusetiunea, jurisdictiunea, si metropolii vechiei metropolie a Transilvaniei, de la inceputu pana la suprimerea-i, prin care se dovedesce cã ea e un'a d'in cele mai antice metropolie de asta-di; 2) se espunu tote incercãrile, nesuintiele, toti pasii cãti i-facura romanii ortodocsi pentru restaurarea vechiei loru metropolie, si 3) se areta tote actele ce urmara de la restaurarea metropoliei amentito pana in tempulu de facia, pre scurtu: oplu susu mentinatu cuprinde in sine intreg'a istoria a vechiei metropolie ardeleni, de la inceputu pana asta-di, incatu acest'a se pote scf d'in datele ce ne stau la despusetiune.

Pote cã inca si mai de multu ar' fi trebuitu sê esa cartea acest'a la lumina, inse scimu cã ad impossibilia non datur obligatio.

Cartea acest'a va cuprinde cam la 25-26 coie, va avē formatu placutu in 8-vu, si va esf de sub tipariu cam pre la midiuloculu lui Martiu 1870, candu se va potē tramite on. prenumeranti.

Pretiulu unui esemplariu este numai 1 fl. 50 or. v. a., unu pretiu destulu de moderatu facia eu cuprinsulu si voluminositatea cartii, si prenumeratiunile sunt a se tramite la subscribulu celu multu pana in finea lui Martiu 1870.

Sa biiu in 23. Decembre 1869.

Nicolau Pop'e
protos. archid.

*) Onorab. Redactiuni ale celorlalte diuarie rom. sunt rogata a luã notitia.

Tr.

Proprietariu, editoriu si redactoru respundietoriu.

ALESANDRU ROMANU.

